

- KADERKA, P. (2013): Pragmatický pohled na pragmatiku v mluvnici. In: O. Uličný a kol., *Preliminária k moderní mluvnici češtiny*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015, s. 15–22.
- KONDRÁTOVÁ, L. (2014): Peter Auer: Jazyková interakce. *Sociologický časopis*, 50, s. 794–796.
- MLYNÁŘ, J. (2014): Peter Auer: Jazyková interakce. *Historická sociologie*, 6, s. 155–157.
- ŠOLTYS, O. (2014): Dobíhání na startovní čáru. *Biograf* [online]. Cit. 2015-06-30. <<http://www.biograf.org/clanek.php?clanek=6013>>.

Kristýna Tesařová

*Ústav českého jazyka a teorie komunikace FF UK
náměstí Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
tesarova.kris@gmail.com*

Kruh přátel českého jazyka v akademickém roce 2014/2015

Podzimní přednáškový běh Kruhu přátel českého jazyka začal tentokrát až 29. 10. 2014, a to přednáškou Martina P r o š k a a Petra K a d e r k y (Praha) na téma *Angličtina v České republice: pohled lingvistů z akademického pracoviště*. Autoři účastníkům nejprve přiblížili postavení angličtiny v českém školství a v oblasti vědy a poté prezentovali výsledky svého výzkumu postojů akademických lingvistů k angličtině jako lingvě francie. O týden později předstoupil před publikum Kruhu Pavel N o v o t n ý (Liberec) s přednáškou o *rozhlasových hrách J. Hiršala a B. Grögerové*. Ve svém energickém vystoupení zasadil experimentální stereofonní rozhlasovou tvorbu významně autorské dvojice do kontextu poválečné auditivní literatury a německého žánru Neues Hörspiel a tři hry, jejichž scénáře Hiršal s Grögerovou napsali na přelomu 60. a 70. let pro nahrání v Německu, analyzoval a interpretoval. Publikum mělo možnost vyslechnout si zvukové ukázky z těchto her. 12. 11. představila Marta Š i m e č k o v á (Brno) jazykový materiál z doby střední. V přednášce *O protetickém v diachronním pohledu* zdůraznila faktory, které mají vliv na uplatnění tohoto jevu, popř. na míru jeho lexikalizovanosti u konkrétního slova (např. slovnědruhovou příslušnost, stavbu slova, jeho sémantiku, žánrovou a obsahovou charakteristiku textu apod.). 19. 11. promluvil y Hana B e d n á ř o v á a Irena V a ň k o v á (Praha) na téma *Internetové memy a utváření stereotypu (Opráskí sčeskí historje)*. Nastíněna byla obecná podstata pojmu mem i historie jeho zkoumání a dále byla řeč o specifice internetových memů, zejm. v českém prostředí. Pozornost se pak soustředila na fenomén Opráskí sčeskí historje. Po zasazení do „postmoderního“ kontextu byl komiks interpretován z hlediska pojmového mísení (tzv. blendů) a poté i z hlediska rekonceptualizace stereotypů souvisejících s národními dějinami. Pavel S o j k a (Praha) o týden později v přednášce *Spisovnost v mluvených projevech žáků na 2. stupni základních škol v Praze a středních Čechách* shrnul pozoruhodné výsledky svého výzkumu, který se týkal morfologické variantnosti výrazů v žákovských projevech. Konkurenci prvků spisovného a obecněčeského tvarosloví v řeči žáků zkoumal na jazykovém materiálu z korpusu SCHOLA 2010. Publikum v delší diskusi zjevně ocenilo, že přednášející věnoval pozornost i obecnějším aspektům kultury mluve-

ného projevu v dnešní české škole (např. též spisovnosti v projevu učitelů). Přednáška Jiřího H o m o l á č e (Praha) *O administrativním stylu*, proslovená 3. 12., dala nahlédnout do příprav nové kolektivní publikace věnované české stylistice. Po přehledu různých koncepcí administrativního stylu podal přednášející – s mnoha autentickými příklady – charakteristiku textů z oblasti institucionální komunikace. I následující přednáška Petra M a r e š e (Praha) 10. 12. byla věnována stylu – a také v kontextu vznikající kolektivní stylistické monografie. Práce na ní přináší potřebu nového pohledu na tradici české stylistiky – pod názvem *Styl v pojetí pražské strukturální lingvistiky. PLK jako východisko českých stylistických výzkumů* se tedy přednášející zaměřil na vývoj chápání stylu u vůdčích představitelů Pražského lingvistického kroužku (B. Havránka, V. Mathesia); zmínil však i jiná, alternativní pojetí (např. úvahy J. M. Kořínka). Naznačil pak vývojovou linii od těchto koncepcí k novějším stylistickým teoriím. 17. 12. byly v Kruhu představeny následující *nové edice České knižnice: Básně* Konstantina Biebla, první necenzurovaná kritická edice básnického díla tohoto autora (představil je editor svazku Jiří H o l ý), *Vznešenost přírody* M. Z. Poláka (editor Robert I b r a h i m ho ve svém zaujatém vystoupení prohlásil za největšího českého básníka), vydaná spolu s redicí autorovy *Cesty do Itálie*, a připravované vydání Durychova *Bloudění* (Martin V a l á š e k se soustředil na historii vydávání textu a textové změny).

25. 2. 2015 otevřel jarní běh Pavel P e č e n ý (Praha). Ve své informačně nabitě a přístupnou formou pronesené přednášce objektivně popsal *systém zkoušek pro účely migrace a integrace v ČR*, tzn. zkoušku z češtiny pro získání trvalého pobytu a zkoušky z češtiny a z českých realii pro získání státního občanství, a to z hlediska legislativního, obsahového, procedurálního i statistického. 4. 3. představili Vojtěch D i a t k a a Michal L á z n i č k a (Praha) *Českou lingvistickou olympiádu*, poměrně čerstvou součást soutěží určených středoškolákům. Původně vznikla „zdola“, totiž z iniciativy studentů jazykovědy na MFF UK a FF UK; těmito fakultami je také dnes organizačně i odborně zaštiťována. Soutěžní úkoly se zaměřují na schopnost účastníků identifikovat strukturu zkoumaného jazyka pomocí analytických a kombinatorických postupů; aby byla zajištěna objektivita soutěže, tuto schopnost soutěžící prokazují na materiálu vzatém z okrajových, často exotických (tj. „neznámých“) jazyků. Na rozdíl od známější Olympiády v českém jazyce je tato soutěž navázána na síť mezinárodních olympiád, a vítězové národního kola se proto účastní kola mezinárodního. 11. 3. informoval Jiří R e j z e k (Praha) o připraveném druhém vydání svého *Českého etymologického slovníku*. Uvedl typy změn, které ve slovníku provedl (zejména doplnil údaje o nejstarším výskytu slova a rekonstruované indoevropské kořeny slov převedl do podoby odpovídající laryngální teorii), a představil některá nová či výrazně přepracovaná hesla. 18. 3. seznámil Jaroslav D a v i d (Ostrava) přítomné se svým výzkumem živé toponymie jako součástí kulturní paměti, a to na příkladě města Mostu. Přednáška se jmenovala *Starý Most zmizí – budujeme Most nový (Zánik a přesun města pohledem toponomastika)* a autor v ní mj. ukázal, které nestandardizované pomístní názvy Mostčané používají a také že řada chrématonym byla ze starého Mostu přenesena na jiné objekty ve městě přestěhovaném. 25. 3. přišel do kruhu Petr J a n e č e k (Praha) a během přednášky *Fáma mezi folklorním žánrem a sociální komunikací* dal nahlédnout nejen do dějin fenoménu fámy (domněnky, zvěsti, pověsti), stručné a neoficiální verbální informace neformálně šířené ve veřejném prostoru, ale i do dějin bádání o podobných jevech od poloviny 20. století. V Kruhu tak znovu padlo i jméno literárního historika Karla Krejčího (1904–1979) a dále folkloristů Jaromíra Jecha, Oldřicha Sirovátky, Bohuslava Beneše a jejich žáků a následovníků. *Projekcí zvukového plánu češtiny do angličtiny jakožto cizího jazyka* se zabýval 1. 4. Jan V o l i n (Praha).

Poukázal zejména na četné jevy segmentální, přízvukové i melodické, v nichž se česká angličtina liší jak od angličtiny rodilých mluvčích, tak od češtiny, a povšiml si i sociofonetických charakteristik „cizineckého přízvuku“. 8. 4. proslovil Petr N e j e d l ý (Praha) přednášku na téma *Vulgarismy a co s nimi*. Ukázal tuto v různém ohledu zajímavou skupinu výrazů jako specifický lexikální subsystém. Soustředil se na klasifikaci vulgarismů, na sémantické okruhy jejich původu i oblasti fungování, na genezi vulgarismu („proces vulgarizace“) i na různé funkce vulgarismů v dorozumívání. Pozornost věnoval mnohostrannému využití vulgarismů v běžné komunikaci i v uměleckém textu. V přednášce i následné diskusi se tematizovaly problémy spojené s tabuovostí, s růzností postojů uživatelů jazyka k vulgarismům (a s jejich psychologickými a psychosociálními aspekty), s tím, jak se „pocitování“ vulgárnosti v komunikaci generačně proměňuje, s politickou korektností aj. *Novou etapu v bádání o verši* představil 15. 4. i za nemocného Roberta K o l á r a Petr P l e c h á č (Praha). Vystoupení bylo zaměřeno na prezentaci Korpusu českého verše, lemmatizovaného, foneticky, morfologicky, metricky a stroficky anotovaného korpusu obsahujícího 1 689 básnických sbírek české poezie 19. a počátku 20. století (78 391 básní, 2 664 989 veršů a 14 592 037 slov). Referující posluchače seznámil s nástroji, které umožňují s korpusem pracovat, především s Databází českých meter, zpřístupňující metrický a strofický popis textů, Gunstickem, vyhledávajícím rýmové shody, Hexem, vyhledávajícím klíčová slova, a Eufonometrem, vypočítávajícím eufonický koeficient libovolného textu, a ukázal, jak lze jednotlivé aplikace využít a jaký mají přínos pro současnou teorii verše, literární teorii (poetiku) a filologii obecně. 22. 4. publikum Kruhu nahlédlo do ediční práce Barbory C h y b o v é v její přednášce *K edici básnických překladů Antonína Brouska*. Překladatelské dílo tohoto básníka – osmdesát básní F. Hölderlina, ale i poezie M. P. Heina, P. Celana, K. Kavafise aj. – je jako celek dosud neznámé. Brousek tyto autory představoval české veřejnosti v průběhu 60. let 20. století na stránkách kulturních časopisů i ve výběrech poezie. Edice má Brouskovy překlady představit v kontextu jeho portrétních studií k jednotlivým básníkům. Přednášející poukázala i na některé ediční problémy vydávaných textů (např. na jejich interpunkční a pravopisné zvláštnosti). Přednáška Magdaleny K r o u p o v é (Praha) 29. 4. byla věnována *neosémantizaci internacionalismů v západoslovanských jazycích*. Autorka v ní ukázala řadu příkladů sémantického kalkování z angličtiny v češtině, slovenštině a polštině a došla k závěru, že paralelní realizace sémantického kalkování ve všech třech jazycích výrazně převládají nad rozdíly. Posledního vystoupení letního běhu se 6. 5. 2015 ujala Michaela L i š k o v á (Praha). V přednášce *Neologismus v teoretické, mediální a naivní perspektivě* konfrontovala dosavadní odborné přístupy k neologismům (a neologii) s laickým pohledem a pohledem novinářů. Prezentovány byly jednak výsledky analýzy celospolečenských médií (z let 2000–2014), které poukázaly k různým kontextům (a *eo ipso* aspektům) mimoodborného užívání výrazu *neologismus*, jednak závěry pilotního dotazníkového šetření z roku 2015. Předvedena byla široká škála postojů k neologismům; respondenti (z řad studentů humanitních i technických věd) také obohatili badatelčinu databázi (i závěrečnou přednášku KPČJ) o četné výrazy, jež uvedli jako příklady neologismů.

*Robert Adam, Milan Harvalík,
Ondřej Koupil, Petr Nejedlý, Irena Vaňková*

*Kruh přátel českého jazyka, Filozofická fakulta UK
náměstí Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
robert.adam@ff.cuni.cz*